

PRÍRODNOVEDNÉ ŠTIPENDIÁ HUSOVEJ NADÁCIE

Program pre Českú republiku a Slovenskú republiku

Zmysel programu

Intenzívny rozvoj vedeckého bádania viedol k tomu, že sa od počiatku 20. storočia postupne roztvárala intelektuálna priepasť medzi prírodnými a humanitnými vedami, a to dokonca až do takej miery, že sa začalo hovoriť o „dvoch kultúrach“, ktoré spolu nedokážu komunikovať, pretože ich bádateľské postupy i výsledky sú radikálne odlišné. Tento rozdiel medzi oboma druhmi vied bol navyše umocnený faktom, že prírodné vedy čoraz dôraznejšie nachádzali „odbytisko“ pre svoje objavy v aplikačnej sfére, najmä v priemysle a obchode, v neposlednom rade aj vo vojensko-priemyselnom komplexe. Humanitné vedy, ktoré také aplikácie nemohli a nemôžu ponúknuť, zdanlivo zostávali v pozadí, akoby sa oneskorovali, hoci v skutočnosti radom svojich objavov a viac či menej odôvodnených apelov upozorňovali na nebezpečenstvo, ktoré hrozí ľudstvu práve z prebujneného a nekontrolovaného vedecko-technického rozvoja. Mnohí významní bádatelia si ale zhruba od 20. rokov minulého storočia začali uvedomovať toto nebezpečenstvo, a rad z nich – nielen z humanitných odborov – sa potom veľmi aktívne usiloval o to, aby sa vedecké myslenie ako výraz a prejav jednoty európskej racionality dokázalo postaviť nebezpečenstvám, ktoré si nezriedka samo pripravuje svojou lúpeživosťou, mamonárstvom, ziskuchtivosťou, ale aj nerozhodnosťou a váhavosťou. Je prirodzené, že nové cesty najľahšie a najefektívnejšie nachádzajú mladí ľudia. Preto sa nadácia obracia k začínajúcim bádateľom, k mladým ľuďom, ktorí pociťujú spoluzodpovednosť za svoj vlastný intelektuálny a morálny rast rovnako intenzívne ako za svet.

Komu je program určený

Štipendium je určené pre študentov maturujúcich v danom roku, ktorí sú prijatí na univerzitné štúdium programov matematiky, fyziky, chémie, biológie alebo medicíny na vysokej škole kdekoľvek na svete.

Výška štipendia a spôsob výplaty

Štipendium činí 40 tis. Kč.

Výber štipendistov

Najviac troch štipendistov ročne vyberá Správna rada nadácie na základe svojho vlastného posúdenia nimi preukázanej schopnosti premýšľať o otázkach vedy z hlbšej perspektívy.

Žiadosť o štipendium

Okrem vyplnenia základných údajov o uchádzačovi do webového formulára musí žiadosť o udelenie grantu obsahovať ako prílohy (v súboroch PDF):

1. Doklad o prijatí na štúdium daného programu na vysokej škole v ktorejkoľvek zemi pre nasledujúci akademický rok
2. Doklady o účasti na odborných súťažiach, olympiádach a pod.
3. Samostatne napísanú esej v rozsahu 3 – 5 normostrán pre jedno z nasledujúcich zadaní (podľa vlastného výberu):
  - a) Základné otázky vedy hlboko premyslel Kant. Čo vám hovorí text z *Kritiky čistého rozumu* (Predslov k druhému vydaniu, B XII-XIV)?
  - b) Novoveká veda býva spájaná s radikalitou prístupu Descarta k poznaniu a ľudskej slobode. Čo vám hovorí text z *Pravidiel pre vedenie rozumu* (prvé a druhé pravidlo, AT X, 359, 5 – 366, 9)?
  - c) Túžba po poznaní sa stáva aj témou poetickou a jedným z príkladov toho je i Goetheho spodobenie vzťahu vedca a diabla. Čo vám hovorí text z *Fausta* (prvý diel, Študovňa)?
  - d) Nad charakterom, príčinami a spôsobmi prekonania krízy európskej vedy sa vo svojej fenomenológii hlboko zamýšľal Edmund Husserl. Čo vám hovorí text z *Krize evropských vied a transcendentálnej fenomenologie* (Příloha XXVII, ke kapitole 73, Academia, Praha 1972, s. 546-548)?
  - e) Otázkam vnútornej komplexnosti a ambivalentnosti súčasnej vedy, jej spoluzodpovednosti za stav súčasného sveta venoval mimoriadnu pozornosť Edgar Morin. Čo vám hovorí text z *Vědy a svědomí* (kap. V. Odpovědnost badatele vůči společnosti a člověku, Atlantis, Brno 1995, s. 79-80)?

(České preklady uvedených častí textov sú uchádzačom k dispozícii na webových stránkách nadácie)

Žiadosť ďalej môže obsahovať:

4. Vlastnú literárnu a odbornú tvorbu a pod.
5. Vyjadrenie učiteľa odboru

Časový harmonogram

Vyhlásenie programu: 2. 1. 2024

Uzávierka žiadostí : 2. 9. 2024

Vyhlásenie výsledkov: 15. 11. 2024

Kontakty

Vzdělávací nadace Jana Husa

Cihlářská 15, 602 00 Brno

Kontaktná osoba: Mgr. Jana Švábová

Telefón: 530 331 240

E-mail: jsvabova@vnjh.cz nebo vnjh@vnjh.cz

Webové stránky: www.vnjh.cz